

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. IV. De Abstinencia, Sobrietate, Vitiisq[ue], Oppositis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

nec delectatio, quæ percipitur ex talium narratione.

39. Quid confendum de tactibus in honestis.

Quod de aspectu pudendorum disparis sexus dictum est, æque aut à fortiori juxta Doctores censendum est, practicè præsertim, de tactu eorundem, utpote ex se inhonesto, qui nèpe fit sine rationabili causa, etsi non ex affectu libidinis. Quamvis videatur variis Doctoribus dari posse ad eò levis & subitaneus, ut absente, nec intentà venereâ delectatione, jocus seu curiositas non sit mortalis. Quod in tactu remoto seu mediato facilius videtur posse admitti. Inter personas autem ejusdem sexus, citra periculosa carnalis delectationis verosimile putat Sanchez lib. 9. de Matrim. d. 46. esse solum veniales prædictos tactus ex joco vel levitate factos. Quod etsi in iis, qui valde leviter & obiter fiunt, posset admitti, non tamen juxta Sylvium q. 154. art. 4. concl. 3. in fine, si levitas & jocus sit omnino deliberatus, ob nimiam turpitudinem & periculum. Saltem nemo non libidinosas tales fœditates admittit; & vix aut numquam sine libidine quæsitâ vel admisâ. Inter impuberes veneris expertes facili similes levitates contingunt sine culpa gravi. Etiam posset tactus, uti aspectus, inhonestus fieri ad eò ex improviso, ut sit nullum peccatum defectu voluntatis. Si quis denique se ipsum tangat in parte verenda, non quidem causâ delectationis venereæ, sed ex levitate aut curiositate, absente alio periculo (quod frequenter abest) censetur non esse gravis culpa.

40. An constatum hunc teneantur virgines causa mœdendi admittere.

Denique advertit Lessius l. 4. c. 3. dub. 8. n. 60. ex Navarro, quod etsi juxta præmissa, aspectus & tactus causâ mœdendi in partibus secretioribus adhibitus liceat, tam in aspiciente & tangente, quam in aspectum & tactum admittente; nihilominus mulieres, præsertim virgines, non teneantur hunc mediandi modum à viris admittere: eò quod nemineatur tale genus curationis admittere, à quo magis abhorret, quam ab iplo morbo, aut etiâ morte; prout multæ pudicæ virgines malunt mortem aut mortem, quam à viris contingi. Deinde (addit Lessius) nemo tenetur admittere id, cui cõjunctum est periculum turpis motus, aut delectationis carnalis, immo ad heroicum castitatis gradum pertinet malle mori, quam permittere in se turpes imagines, aut se solum ullum libidinis. Ita ille.

QUÆSTIO IV.

De Abstinentia, Sobrietate, Vitiisque Oppofitis.

41. Quid abstinentia.

ABSTINENTIA (quæ interdum significat excellentiorem quemdam gradum temperantiæ in esculentis) hîc su-

mitur per eâ temperantiæ specie, quæ moderatur cupiditates & delectationes esculentorum. Moderatio verò debita tunc servatur, quando esculenta sumuntur, prout valetudini, & præcipuè officiis mentis congruit. Et quidem singularis abstinentia ob fines altiores interdum est laudabilis exemplo Sanctorum, etsi valetudo & corporis robor interdum minuatur: in quo tamen discretio est necessaria.

Sobrietas (quæ aliquando laxissime sumitur: aliquando pro virtute temperantiæ in communi, ut Sap. 8. & ad Tit. 2.) hîc accipitur pro eâ temperantiæ specie, quæ moderatur cupiditates & delectationes poculentorum seu potus inebriare valentis. In qua quidem materia laudabile est servare mensuram, idemque speciale difficultatem habet ob passionem in hac materia vehementiorem. Quare excessus in potu non valente inebriare, v.g. aquâ saccaratâ, opponitur abstinentiæ, non sobrietati, ut opponunt Doctores; eò quod hujusmodi potus afficiat appetitum, sicut esculenta strictè dicta. Estque virtus sobrietatis multum commendabilis, præsertim Rectoribus & Judicibus, ac viris Ecclesiasticis, quorum functiones vigilem semper rationem, mentemque serenam exigunt. Quod pluribus stabilire, supervacaneum foret.

Omissis autem vitiis per defectum oppositis (quæ rarissima sunt, & nomine stuporis seu insensibilitatis quasi. i. tractatæ comprehendi possunt) agendum restat de oppositis per excessum. Unum porò oppositum abstinentiæ consistit in eo, quod per ipsum excedatur in appetitione & usu esculentorum, & solet specialiter appellari gula: alterum, Sobrietati oppositum, consistit in eo, quod per illud excedatur in appetitione & usu potus inebriativi; & continetur etiam generali nomine gula, prout ipsa solet numerari inter vitia capitalia: specialiter autem vocatur ebrietas, tunc maximè & ordinariè, quando ex inordinata potus appetitione proceditur usque ad violentam privationem usus rationis.

Est itaque vitium gulæ, præsertim generatim sumptum, juxta Gregorium 31. Moral. c. 17. aliàs 31. capitale peccatum. Cujus hæc numerantur ibidem filia: Mentis hebetudo, Incepta læticia, Scurrilitas, Multiloquium seu garrulitas; & Immunditiam corporis quoad vomitus & facta excrementa, tum insuper mentis, quam saturnitas generat. Nam etiam (quæ sacre Litteræ docent, & Patres passim inculcant) vitia carnis ex nimio ventris cultu nascuntur; ad eò ut præ dispositione membrorum corporis, ventris scilicet & verendorum, sit similis ordo vitiolorum, ut insinuat Gregorius supra. Unde gravi frequenter periculo ex sensu Patrum, ad stipulante experientia, exponitur

Quæ eius regula.

42. Quid sobrietas.

Quis maxime commendanda.

43. Quis vitia his Oppofita.

44. Gula vitium capitale vitiosum præsertim luxuriam, gignit.

Qua praetera incommoda.

Ponitur castitas hominum hujusmodi vitio deditorum. Accedunt praeterea incommoda gravia, quod nimirum plerumque ex immoderantia valetudo tollatur, vita abbrevietur, ut juxta Vulgatum, plures occidat gula quam gladius, impotentia solvendi creditoribus &c.

45. Commoda Abstinentiae & Sobrietatis quae.

E contra verò ex abstinentia & sobrietate nascuntur bona opposita. Abstinentia enim sive parsimonia cibi & potus, non solum rei familiari & valetudini conservandae, vitae prolongandae, justitiaeque servandae plurimum opportuna est, sed etiam carnis rebellionem frenat, eamque spiritui subiectam reddit: neque sensus solum, sed etiam mentem letent, eamque ad quilibet functiones, divinarumque rerum contemplationem, cõsumptis vaporibus caput replentibus, aptiorem reddit; indeque animam ad divinas illustrationes atque sancti Spiritus charismata capienda praeparat. Et specialiter, praesertim abstinentia (ut alia commoda praeteream) valet ad satisfaciendum pro peccatis, atque Dei misericordiam impetrandam, nec non merendum apud ipsum. Quod Patres, agendo in particulari de jejuniis, pluribus confirmant.

46. Quibus modis contra Abstinentiam & Sobrietatem peccatur.

Committitur autrumque peccatum maxime per excessum in quantitate. Quamvis etiam in qualitate contra abstinentiam & sobrietatem juxta doctrinam Gregorii 30. Moral. c. 13, alius 27. communiter receptam à Theologis possit peccari, sic ut univèrsim contra illas virtutes peccetur quintuplici modo, sequenti verò expresso:

Præproperè, Lantè, Nimsè, Ardèter, Studioisè.

Indecentia tamen in acceleratione temporis, multiplicatione refectiõni, festinatione &c. p̄gress ex causa honesta interdum tolli.

47. Manducatio carnis humanae cur illicita.

De manducatione carnis humanae constat quod omnes, ipsam, instar actus ferini magis, quam gulæ, esse graviter illicitam extra necessitatem, etiam loquendo de carne hominis jam interfecti (occidi nunquã posse hominem, ut inde alimentum sumas, certissimum est) nam illa non est concessa homini in alimentum, ut omnibus ingenera ratio dicat. Quod homines non barbari ex sua natura ab ea comestione tantopere abhorrent. Quamvis velut licita admittatur praxis Medicorum, quã caro hominis urgentis condita instar medicamenti (quod Momiam Medici vocant) adhibetur velut efficax ad sanationem quorundam morborum; eò quod tali usu humana caro sic alteretur & praeparatur, ut censetur non sumi instar alimenti, sed medicinae, à qua quidem natura non ita abhorret.

Qualiter licet ejus usu ad Medicinam.

48. An in extrema necessitate fas sit comedere carnem humanam.

An verò in casu, & ratione extremae necessitatis, quo aliàs tamen pereundum est, permittum foret manducare carnem humanam hominis alia occasione mortui vel interfecti, necessitate abstergente inordinationem (prout & licita tunc est occisio invaloris, ac mutilatio proprii membri, ad

Heriæ Sum. Theol. Pars 111.

conservandam vitam) variant Doctores. Affirmat Abulenſis, Navarrus, Saas, Toletus, Lessius & alii passim, contra Azorsum, Victoriam, Valentiam & alios; quamvis nemo sit obligatus vitam adeò extraordinario medio conservare; uti probat Lessius l. 4. c. 3. dub. 2. Num. 12. à fortiori ex eo, quod vitam quis non teneatur conservare comedendo mures, canes & similia animalia immunda, aut quaerendo medicamenta extraordinaria, vel fugiendo terram minus salubrem.

Difficultas restat, an vel quando peccatum gulæ & ebrietatis sit mortale. Estque communis sententia Doctorum cum D. Thoma q. 148. art. 2. peccatum gulæ solum esse veniale ex genere suo. Unde Doctores passim inferunt, non fore mortale, etsi quis comedat ad saturitatem; immo etsi intendat aut praevideat vomitum in natura sana (quod addo: nam de natura debili seu infirmã non est quaestio) vel (quod Nonnulli addunt) etsi vomat, ut iterum comedat, & delectationibus cibi fruendo ventrem iteratis vicibus repleat. Idemque censent de excessu in potu, secludendo læsionem usus rationis. Loquuntur autem per se, & secluso incommodo extrinseco, quale frequentissime subest; puta incurſio diversorum morborum, seu notabilis læsio valetudinis, & abbreviatio vitæ, indigentia gravis uxoris & prolium, destructioque familiae, contractio debitorum insolubilium, aut impotentia non solvendi jam contracta, periculum morale incidendi in peccatum carnis, aliudve salutis periculum.

49. Gula ex communi sententia est veniale peccatum ex genere suo.

Quod tamen de gula communiter docetur, non modicã difficultatem habet: quia Apostolus ad Gal. 5. uti ebrietates, sic & comestiones (quæ proprie loquendo sunt vitium gulæ) enumerat inter opera carnis, quæ sunt mortalia. Quamvis plures Apostolum explicent, quasi per comestiones intelligat temulentiam & lasciva ebriorum dicta & facta, conformiter ad vocem græcã; vel inhonesta & luxuriosa convivia, quæ scilicet ita aguntur, ut neminam pudeat inhonestè aliquid dicere vel facere (sed contra facit, quod impudicitias Apostolus supra, & ad Rom. 13. à comestationibus distinguat) aut certè, quod agat de conviviis, à quibus non recedunt convivia, nisi postquam corpus & mentem plenè obruerint cibo & potu, ut comestiones sint quasi perfectio ebrietatis, uti homicidia sunt cõplementum iræ; ut videre est apud A Lapide in d. locum ad Gal. Deinde etiam intra limites ipsius gulæ apparet posse graviter transgredi præscriptum rationis contra ipsam temperantiam, quando nimirum censeripotest mōstrōsa & bestialis ingluvies, qualis multis apparet, dum advertenter quis se ita ingurgitat, sibi, ut natura valens necessitetur ad vomitum, vel certè dum quis post ingurgitationem vomit, ut rursum se ingurgitet. Quod certè valde turpe & bestiale apparet, ut ait A Lapide supra.

50. Valde credibile est, gulam posse fieri mortalem in genere suo.

51.
Perfecta
ebrietas est
peccatum
mortale.
Probat
ratione.

Idem docet
Scriptura.

52.
Augustini
dictum ex-
ponitur.

Quando
ebrietas
conferatur
obnoxietati.

53.

An licitum
sit se in-
ebriare me-
tu mortis
ab alio in-
ferenda.

54.
An saltem
sit licitum
ex prescrip-
to medici.

Quod verò attinet ad ebrietatem, ex communi saltem sententia omnium Docto- rum, immo & solum Fidelium, ac Patrum, voluntaria & perfecta ebrietas est peccatum mortale: gravis enim inordinatio est in hoc, quòd quis sciens & volens ita se ingurgitet potu, ut non tantum usu ratio- nis (quo etiam connaturaliter quis privatur per somnum) sed insuper potestate propinqua utendi ratione, etiam in vigilia, violenter se privet. Idem patet ex Aposto- lo ad Galat. 5. ubi ponitur inter opera car- nis excludentia à regno Dei. Quod intel- ligitur ab omnibus etiam de unico ebrieta- tis actu; uti intelligatur cetera opera car- nis excludere à cælo, etiam singula & se- mel commissa. Quare dum Apostolus 1. ad Cor. 6. utitur voce *Ebrius*, etiam significat eum, qui semel se inebriat, uti per furem, qui semel furatur. Et vox Græca non solum ebriosum quasi habitualem, sed etiam ebrium significat.

Quod verò Augustinus Serm. 41. de San- ctis inter peccata letifera ponat ebrietatem, si sit assidua; id facit, non quasi putet aliud non fore grave peccatum, si sit perfecte voluntaria; sed ut ostendat, se loqui de ea, quæ est perfecte voluntaria; prout ple- rumque non est in iis, qui raro inebrian- tur, quia ignorant vim potus, aut ebrieta- tem non prævident. Est autem voluntaria, quando vel directe intenditur; vel bibitur pro posse, non curando, utrum ebrietas se- quatur, vel non sequatur; aut quando ad- vertitur inebriationis periculum, si perga- tur in bibendo, & tamen non cessatur.

Alioquin Augustinus est vehemens in- sectator ebrietatis, tamquam gravis pecca- ti, ut patet Serm. 231. & 232. de Tempore. Immo posteriori loco videtur satis aperte docere graviter illicitam fore inebriatio- nem, etsi ea fieret metu mortis, quam tyran- nus alioquin minatur. Quod etiam docet inter alios Caietanus, Azorinus, Wiggers Tr. de Temperantia c. 2. dub. 7. contra Lessium c. 3. dub. 4. n. 376 & quosdam alios explicantes Augustinum de comminatione mortis in contemptum sobrietatis; sed non rectè, ut ex contextu perdat Wiggers supra. Ra- tio est: quia comminatio mortis non tollit inordinationem per se homine indignam, quæ est in ebrietate; sicut nec illam, quæ est in fornicatione.

An verò ex præscripto medici causâ sa- nitatis licitus sit abundantior potus usque ad privationem usus rationis, si non sup- petat aliud sanationis remedium, dubita- tur. Dato autem casu (cujus possibilitatem examinent medici; & saltem non apparet privationem usus rationis per se necessa- riam esse posse ad sanationem) adhuc illi- citum id fore censent Angelus, Taberna, Rosella V. Ebrietas. Plures tamen cum Syl- vestro, Caietano, Navarro, non improbabili- ter oppositum censent; eò quòd homini sic

constituito seu complexionato talis sumptio potus non censetur superflua, sed mode- rata, etiam attento proprio & proximo fine ipsius sumptionis. Secus est, in casu commi- nationis mortis. Confirmari idem potest ex eo, quòd ob similem rationem non peccet peccato gulæ, qui iudicio medicorum varia edulia copiose ingerit ad vomitionem mo- vendam; quia videlicet neque ob delecta- tionem, sed sanitatem, id agitur, neque mo- dus rationis respectu talis subjecti exce- ditur.

Signa ebrietatis solent assignari, quòd quæ postredie non meminerit præterito- rum, v. g. quomodo domum venerit aut se quieti dederit; quòd aliqui fecerit, quæ mentis integræ non solet facere, v. g. turpia profrendo vel agendo, familiam turbando, cum aliàs sit castus & pacificus. Non sufficit tamen gressus titubatio, linguæ bal- buries, capitis vertigo, visus offuscatio, levis rationis perturbatio: quæ solum sunt signa crapulæ venialis.

Existimo nihilominus non requiri tota- lem privationem usus rationis; sed sufficere gravem valde illius perturbationem, sic ut homo rationabiliter se ipsum in communibus seu necessariis dirigere nequeat; ut cum aliis rectè Marchant To. 2. Tr. 7. Tit. 2. q. 2. rudi- culum & viris doctis indignum esse exem- plum asserens, quod Nonnulli affirmant, eum, qui crapulâ & vino velut sepultus ja- cet in platea; si signum possit dare, ut cur- rus divertat, vel se submovere, ne super se transeat, ebrium non esse, quasi verò id etiam brutum naturali instinctu facere nõ possit. Addo insuper cum eodem Mar- chant supra esse mortalem excessum, quan- do temperantia enormiter læditur, servato usu rationis; prout enormiter læditur per bestiales illas & monstruosas hellaonura quorundam potitationes, quæ stylo Scrip- turæ vinolentia, immo & ebrietates dicuntur. Videntur enim hujusmodi excelsus uti valde bestiales, sic graviter adverstari rationi. Ideoque Isaia 5. dicitur: *Væ* (quod juxta regulam ab omnibus receptam non dicitur, nisi est grave peccatum) *qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem.* Quod specialiter de illis dicitur, qui à potu non tanguntur, sed mente integrâ possant & ingurgitant se, etiam miscendo potus diversos inebriati- vos; ut rectè notat Sabouth in d. locum. Consonat etiam illud, quod ibidem paulò superius dicitur: *Væ qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum usque ad vesperam, et vino astuetis.* Item illud Prov. 23. *Cui vae... Nonne his, qui commorantur in vino, & student caucibus epotandis.* Præ- dictis consonant ea, quæ scribit Estius in illud 1. Cor. 5. *Ave ebriosus.* Hæc autem sub- jectio lubenter iudicio aliorum, fortè me- lius, dum tamen sobriè, sapientium: no- lens Eriticorum more receptas insignium Docto-

55.
Quæ signa
ebrietatis.

56.
An vel aut
de in mor-
tali potita-
tio vitium
aspiratio.

Doctorem ſententias Aylo cenſorio nota-
re, quas non notat S. Mater Eccleſia.

57. Qui ſi il-
licium, pro-
vocare ad
aqualet
hantus.

Ex dictis colligi poteſt, eſſe inordina-
tum provocare invicem ad aquales hau-
ſtus. Quod proinde reprobat *Auguſtinus*
Serm. 231. de Temp. eos ebriis, etiam quoad
culpam, æquiparans, qui *uſque ad vomitum*
*ingurgitare ſe non erubescunt, & ad menſu-
ras ſine menſura bibere. Majora enim (ſub-
dit) pocula providentur, certi à bibendi lege con-
tenduntur: qui poterit vincere, laudem meretur*
ex crimine. Ratio eſt: quia in tali modo bi-
bendi ratio vel neceſſitas non ſtatuitur re-
gula bibendi, ſed venter alterius, vel tota
viſcerum & venarum capacitas: Unde utres
vel lagenæ tales potiùs dicendi ſunt. Seclu-
ſa tamen intentione aut periculo perfe-
ctæ ſeu gravis inebriationis, propriæ
aut alienæ, non erit peccatum mortale
juxta receptam Doctorem ſententiam.
Auguſtinus quoque loquens de certami-
ne potantium veluti gravi crimine, ſupponit
conſequi ebrietatem. Ejusmodi autem
certamina graphicè delineavit & reſutavit
Ambroſius lib. de Elia & Jeſuio c. 13. Vi-
de etiam pulcherrimè de his diſſerentem
Baſilium Hom. 14. In ebrietatem.

58. An liceat
inebriare
alterum, ut
ſe impedia-
tur à gra-
viori malo.

An licitum ſit cauponibus propinare po-
tum ſe inebriaturis, debet judicari ex regu-
lis charitatis traditis in materia de Scanda-
lo. An licitum ſit inebriare alterum, ut hæc
ratione à majori peccato impediatur, dubi-
tatur à Nonnullis. Affirmat *Leſſius cap. 3. dub. 4. num. 33.* Sed meritò negat *Bonacina,*
Layman, Wiggers, Caſtro Palao & alii pal-
ſim: quia non ſunt appetenda aut procu-
randa mala, etiam minora, eſſi permitti
poſſint, ut eventiant bona. Aliud eſt, ſi cui
conſuleretur præcisè diminutio mali jam
concepti, ne integrè committatur. An au-
tem mala in ebrietate commiſſa ſint pec-
cata, vide *Part. 2. Tract. de Peccat. in com-
muni diſp. 5. queſt. 10.*

59. Cur Ebric-
tas variis
in locis mi-
noru fiat.

Si denique quærat, cur à plurimis qua-
rundam regionum peccatum ebrietatis mi-
noris fiat? Reſp. partim ob affectu nimium
eiga comestationes & potationes: partim
ob frequentiam abuſum: partim quia ap-
prehendunt amicitiam gulæ ſymbolis eſſe
ſovendam: partim quia ii, qui maxime ex-
emplo ſuo deberent alios detertere, fre-
quenter ventri & potitationibus nimium
dediti ſunt.

60. Opinio Au-
thoritæ Neo-
ſtrici de
peccato Quo-
lo referitur.

Pro ſine paucis notanda venit nova E-
thica *P. Franciſci Bona Spei* in ſuo recens
edito *Tr. 1. de Jure & Juſt. d. 1.* ubi cum *num.*
98. aſſeruiſſet gulam ſeu exceſſum in cibo
eſſe peccatum mortale, allegans inter alia
illud *1. Cor. 3.* aliàs *6.* *Neque ebrii regnum*
Dei poſſidebunt (ubi tamen de ſola ebrietate
eſt ſermo) reſtringit hoc ad caſum, quo
quis ob gulam paratus eſt tranſgredi ali-
quam legem graviter obligantem, aut ſibi
vel alteri grave nocumentum (interſerit
velut tale, privationem uſus rationis, etſi
Henricus Sum. Theol. Pars III.

meo & cõmuni judicio ex gula non nata
oriri) adferre; adeoque peccatum reduci ad
diverſa decalogi præcepta: at ſi hæc tollas,
non ſatis apperere; quòd multum vel pa-
rum comedere vel bibere ſit majus pecca-
tum, quàm multũ vel parum ambulare. Un-
de conſequenter *n. 100.* in ingurgitatione
cibi & potus uſque ad vomitum nõ agnoſ-
cit peccatum, niſi ratione adjunctæ tranſ-
greſſionis alterius legis: quã proinde realiter
ſeparatã, nullum eſt (ut inquit) peccatum.

Quod quidem indubiè repugnat om-
nium ſobriè ſentientium judicio, & evertit
proprium gulæ vitium ſeu malitiam. Cadit
que exceſſus iſte ſub graviffimam reprehẽ-
ſionem *Auguſtini Serm. 231. de Temp.* inter
graviores & infames ebriorum deordinatio-
nes numerans. *Frequentè etiam uſque ad vo-
mitum ingurgitare ſe non erubescunt, & ad*
menſuras ſine menſura bibere. Quin & ipſa
Scriptura Iſaia 28. velut rem abominabilem
refert: *Omnes meſe repletae ſunt vomitu.* Quòd
verò addat hic Auctor, non dari caſum, quo
abſit alterius legis tranſgreſſio, falſiffimum
eſt: cur enim quis ſe cibo vel potu ita in-
gurgitans, ſemper debeat, vel uſu ſe ratio-
nis privare, vel jejunium frangere, vel cre-
ditoribus non ſatisfacere &c? Neque ex eo,
quòd in parco amore ſui, divitiarum, hono-
rum, ſcientiæ &c. non ſit inordinatio, ſe-
quitur hæc non eſſe in amore prædictorum
inordinato. Idemque eſt in materia eſcu-
lentorum & poculentorum; quæ ſunt obje-
ctum propriæ virtutis, ſcilicet abſtinentiæ
& ſobrietatis, & oppoſiti vitii (quod utique
per ſe, & ſecluſis aliis ab omnibus Sanctis
numeratur inter vitia) gulæ ſive intempe-
rantia. Secus eſt de ambulatione. Neque
ferèdum eſt, quòd ſibi objiciens: quid ſi quis
cibum ſumptum evomat, ut ex fumendo
novam delectationem ſumat? retorquendo
reſpondeat: quid ſi quis à prima deambu-
latione ceſſet, & ex aliis novam delectatio-
nem ſumat? quaſi verò hæc ſit iſti hu-
mam beſtiali comparanda.

Tandem tamen quia juxta ipſum vix
umquam contingit, quin ſimul ſubſit aliud
incommodum, ſeu alterius gravis legis tranſ-
greſſio (quod falſum eſt, adic (inquit) ſim-
plicitèr eſſe brutalitatis peccatum mortale.
Egregium ſanè argumentum, quo exceſſus
præſatus concluditur eſſe peccatum brutali-
tatis ex eo, quòd vix umquã abſit alterius
legis tranſgreſſio (à qua malitiam deſumẽ
contendit) v. g. jejunii Eccleſiaſtici, non fu-
randi, ſatiſfaciendi debitis, nõ lædendi pro-
pria valetudinem &c. quæ ſpecificaverat *n.*
98. quaſi verò non jejunare, vel alias leges
tranſgredi ſit peccatum brutalitatis, aut in-
de exceſſus prædictus malitiam brutalitatis
(ſi illam aliàs de ſe non haberet) accipiat.

Pari ratione pergit *num. 105.* ebrietatis
gravem malitiam referre ad alterius legis
tranſgreſſionẽ; juxta ipſum ſemper conjun-
ctam, videlicet quòd violetur dominium
Dei

Inter alia
idem aſſerit
ingluviem
uſque ad
vomitum
non eſſe pec-
catum, ſe-
cluſa aliis
tranſgreſ-
ſione.
61.
Reſuſatur.

An neceſſa-
riò adſit al-
terius legis
tranſgreſſio.

Aliud ejus-
dem Aucto-
ris dictum
improbatur.

62.
Aliud inſu-
per dictum
ejusdem re-
ſellitur.

63.
Opinio ejus-
dem de ma-
litiis ebric-
tatis expo-
nitur.

Dei in usum nostræ rationis, quod nobis Deus non subiecit in ordine ad talem effectum, secus in ordine ad medicinam vel somnum. Quare specialis malitia ebrietatis esset injustitiæ respectu Dei. Quod non credo conforme communi apprehensioni, etiam ipsorum peccantium. Malitia itaque consistit in destituti inordinatione superius descriptâ.

64. *Alia de privationibus dicta ejusdem breviter reprobantur.*
 Infert quoque *num. 106.* difficile probari, quod potitare etiam usque ad privationem usus rationis, non delectationis, sed somni moderati conciliandi gratiâ, seclusis aliis extrinsecis, sit magis peccatum quam sit ipse somnus extrinsecus, calum necessitatis; quod tamen subiecit examini aliorum: sed absque examine falsissimum apparet. Prout & hoc, quod *num. 107.* subdit difficile probari esse peccatum, si alterius legis transgressionem secludas, Indies potitare, sine perfecta ebrietate: quasi verò cum imperfecta ebrietate similive excessu id agere non sit ullum peccatum. Idemque *num. 108.* respondendum censet de provocatione ad æquales haustus, quæ tamen ab omnibus improbat, tamquam inordinata, saltem venialiter, etiam seclusa perfecta ebrietate.

65. *An consensus sit se inebriasse, qui potitat cum nausea vini usque ad privationem usus rationis, prout ut satisfaciatur amico.*
 Non est denique probandum, quod juxta ipsum *num. 103.* potitans usque ad privationem usus rationis cum nausea vini præcisè ad satisfaciendum amico, dicendus sit potius se eo usque ingurgitasse, quam inebriasse. Non enim dubitandum apparet, quin talis potitatio comprehendatur inter ebrietates juxta Apostolum excludentes à regno Dei, inter quas etiam ex professo recensetur ab *Augustino Serm. 232. de Temp.* Et merito: cum usus delectabilium gustus inordinatus usque ad privationem istam non minus sit vitium completum sobrietati oppositum, quam fornicatio, pollutio &c. sint luxuria opposita castitati, etiam delectabilia hæc non propter delectationem, sed vel ob sanitatem, vel ob alios fines appetantur.

QUESTIO V.

De Jejunio Ecclesiastico.

66. *Quid significetur nomine jejunii.*
67. *Quodnam dicatur Ecclesiasticum.*
68. *Illud rectissime indicit Ecclesia.*
 JEJUNIUM significat ciborum parsimoniam specialiter, sive quoad rariorem & parcioiorem usum, sive quoad victus asperitatem majorem, quam virtus abstinentiæ per se requirat. Quod diversimodè à diversis Sanctis omnis ævi practicatum est. Dicitur Ecclesiasticum, quando fit modo per Ecclesiam præscripto, qui est, ut abstineatur à cibis certi generis, & pluribus refectionibus in die naturali, & servetur certa refectionis hora. Quod quidem Ecclesia ob maximas jejunii utilitates, causalque justissimas merito certis anni diebus præcepit fidelibus: quidquid exemplo quorundam antiquiorum Hæreticorum nostri Recentiores contradicant, satis re-

futati per consensum & usum omnium sæculorum, jam inde temporibus Apostolorum. Immo ab his institutum esse, Ecclesiæque traditum jejunium quadragesimale, Patres passim testantur.

Varia porro, quæ in jejniis Catholicorum Hæretici arguunt, ex parte sunt generalia ad alias Ecclesiæ leges, opera meritoria & satisfactoria, ac denique opera supererogationis, quæ alibi refutantur: ut Cavillatio, quod sint contra libertatem christianam, spectentque ad servitutem judaicam; quod adhibeantur ad mercedem & satisfactionem, quod sit superstitiosum adhibere aliquid ad cultum Dei, quod non est ab eo præceptum. Quasi verò non sufficiat præcipi à Ecclesia, aut à Deo commendari, prout jejunium commendatur *Tob. 12. Dan. 10. Joel. 2. 2. Cor. 6.* idemque laudatur in Anna vidua *Luc. 2.* Sanè obsequia spontanea solent esse gratiora, certè non respicienda etiam in humanis.

Specialiter autem ad præsens institutum pertinet, quod abstinentiam à certis cibis dicant esse vocatam ab Apostolo *1. ad Timoth. 4.* doctrinam dæmoniorum, ubi rationem addit: *quia omnis creatura Dei bona est, & nihil rejiciendum, quod eum gratiarum actione percipitur.* Deinde dicunt delectum ciborum pertinere ad Judaicas ceremonias; ac proinde Ecclesiam facientem talem delectum reincidisse in Judaismum. Unde hoc redarguit Apostolus *ad Coloss. 2. Nemo vos judicat in cibo, aut in potu.* Quare etiam *Matth. 15.* Christus dicit: *Non quod intrat in os coquinat hominem.*

Verùm ad hæc respondetur Catholicos non abstinere à quibusdam cibis tamquam ex natura sua illicitis aut immundis; pro ut fecerunt *Tatiani Manichæi, Prisciana, &* quidam alii Hæretici, quos per prophetiæ spiritum prænuñtiavit Apostolus aliquando venturos *1. ad Timoth. 4.* Neque etiam abstinent Catholicis à quibusdam cibis tamquam ob significationem aut ratione legis veteris adhuc immundis, quos reprehendit Apostolus *ad Coloss. 2.* Nam planè contrarium docet Ecclesia Catholica, ideoque tempore & loco quodlibet cibos percipere fidelibus permittit. Abstinent igitur Catholici certis diebus à quibusdam cibis, secluso præcepto Ecclesiæ licitis, ac ex natura sua bonis, ob carnis mortificationem aliasque utilitates: quod bonum ac religiosum esse, satis præbent Sanctorum exempla, etiam in sacris litteris commendata: sic Daniel à carne, vino & aliis delicatioribus per tres hebdomadas abstinuit *Daniel. 10.* Rechabab à vino *Jerem. 35.* Et Nazaræi ab omni quod inebriare possent *Numer. 6.* Sic etiam Joannis Baptistæ esca fuit mel sylvestre & locustæ *Matth. 3.* Idem à principio imitati sunt plerique maximi Sancti novi Testamenti.